

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 3. Utrùm S. Thomas docuerit Deum physicè præmovere causas
necessarias ad agendum, & an idem de causis liberis docuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

tionis, seu; quod idem est, motionis, quandoque physicam prædeterminationem, seu determinationem ad unum intelligere, ut cum 1. 2. q. 9. a. 6. ad 3. dicit Deum, tanquam universalem motorem, movere voluntatem hominis ad universale objectum voluntatis, quod est bonum in genere, atque interdum eandem hominis voluntatem movere specialiter ad volendum aliquod bonum particulare. Hic enim manifestè loquitur S. Doctor de motione physica, non qualibet, sed quæ sit antecedens ad unum determinatio: alioqui, juxta S. Doctorem, Deus non præmoveret physicè voluntatem hominis ad omnes actus suos. Quod est contra mentem S. Doctoris, ut modò videbitur.

ARTICULUS III.

Utrum S. Thomas docuerit, Deum physicè præmovere causas necessarias ad agendum, & an idem de causis liberis docuerit.

RESPONSIO.

DEum physicè præmovere omnes causas tam liberas quam necessarias ad omnes actus suos, docuit S. Thomas.

Prob. Ex quest. 3. de potentia art. 7. in O. ubi sic loquitur S. Doctor: *Deus est causa actionis cujuslibet, in quantum dat virtutem agendi, & in quantum conservat eam, & in quantum applicat actioni.* Hanc autem applicationem diversam esse à productione & conservatione virtutis agendi, disertè asserit eodem loco. Præterea, eodem loco manifestè significat se, non de morali, sed de physica applicatione loqui; utitur enim exemplo hominis applicantis cultellum ad incidendum; quæ applicatio physica est. Atqui applicatio physica ad actionem est physica præmotio. Ergo juxta S. Thomam, &c.

Obj. 1. Ad actionem naturalem sufficit virtus naturalis, indita causæ secundæ. *Resp.* cum S. Doctore art. citato ad 1. ad actionem naturalem sufficere in ordine suo virtutem causæ secundæ, at non sufficere simpliciter: quia de ratione causæ inferioris est, ut non agat, nisi mota à causâ superiore, quæ idcirco dicitur causâ primâ actionis causæ inferioris.

Obj. 2. Si Deus præmoveret creaturas ad operationem suam, vel Deus & creatura una & eadem operatione operantur, vel non. Neutrum dici potest, Ergo, &c. *Resp.* cum S. Thoma eodem art. ad 3. & 4. actionem, qua creatura præmoveretur à Deo, à Deo solo esse, & nullo modo à creatura: ipsam verò operationem creaturæ à Deo præmotam, esse à Deo simul & à creatura; à Deo quidem ut causâ primâ, à creatura verò ut causâ secundâ: sicut actio, qua causâ principalis applicat instrumentum ad operandum, est à sola causâ principali; ipsa verò operatio instrumenti simul est à causâ principali, & instrumento; à causâ principali quidem, ut causâ superiore; & ab instrumento, ut causâ inferiore, & subordinata causæ principali.

Dices. Non potest eadem operatio simul esse à duabus causis immediatè. *Resp.* Eandem operationem posse immediatè esse à duabus causis etiam totalibus, inter se ordinatis secundum prius & posterius, quarum scilicet una est superior & subalternans, altera verò inferior & subalternata, una movens & applicans, altera verò mota & applicata, ut patet in operatione instrumenti.

Obj. 3. Deus potuit condere creaturam cum virtute sufficiente ad operandum, independenter ab omni alia causâ præmovenente & applicante ad operationem. *Resp.* neg. Nam de ratione omnis virtutis creatæ est, ut se habeat ad virtutem increatam, tanquam virtus inferior ad superiorem: omnis enim virtus creata in agendo essentialiter subordinatur virtuti divinæ. At de ratione virtutis inferioris est, ut agat tanquam instrumentum virtutis superioris: ita ut exclusâ actione virtutis superioris moventis & applicantis inferioris virtutem, inferior virtus nec habeat, nec habere

possit operationem. Ergo de ratione omnis virtutis creatæ est, ut agat tanquam instrumentum virtutis increatæ: ita ut exclusâ actione virtutis increatæ moventis & applicantis virtutem creatam, virtus creata nec operetur, nec operari possit. Ita respondet S. Thomas eodem art. ad 5.

Obj. 4. Si Deus præmoveret creaturam, creatura nihil operatur. Nam si Deus præmoveret creaturam, sufficienter operatur. Deo autem sufficienter operante, superfluum esset ponere operationem creaturæ. *Resp.* neg. seq. *Ad prob.* *Resp.* Deum, præmovendo creaturam, sufficienter operari in ratione causæ primæ & principalis, seu in ratione præmovenentis & applicantis. Unde sequitur, quod præter Deum non requiratur alia causâ præmovens & applicans creaturam ad operandum, non verò quod creatura nihil operetur sub motione & applicatione divina: imò cum operatio creaturæ sit à Deo ut causâ primâ, necesse est illam esse à creatura ut causâ secundâ: nam causâ primâ & causâ secundâ, sicut causâ principalis & causâ instrumentalis, sunt correlativæ. Vide S. Thomam eod. art. ad 16.

Obj. 5. Eccles. 15. dicitur, quod Deus fecit hominem, & reliquit eum in manu consilii sui. Ergo falsum est, quod physicè præmoveat voluntatem ejus. *Resp.* neg. conseq. Nam Deus dicitur reliquisse hominem in manu consilii sui, non quia voluntatem ejus non præmoveret physicè ad actus suos, sed quia voluntati ejus relinquit dominium actuum suorum: relinquit autem, eam ita præmovendo, ut non obliget ad alteram partem contradictionis. Unde voluntas sub præmotione divina retinet activam indifferentiam ad utrumlibet oppositorum expeditam. Vide S. Doctorem eod. art. ad 12.

Obj. 6. Si Deus præmoveret voluntatem, & ita si Deus est causâ primâ operationis voluntatis, voluntas verò causâ secundâ tantum, defectus, qui accidunt in operatione voluntatis, debent magis tribui Deo, quam voluntati: nam causâ primâ plus influit in causatum, quam causâ secundâ. *Resp.* neg. seq. *Ad ejus prob.* R. Ex ea sequi tantum, quod quidquid perfectionis est in causato, sit principaliter attribuendum causæ primæ, quam causæ secundæ, & consequenter quod quidquid perfectionis est in operatione voluntatis, magis attribuendum sit Deo, quam voluntati. Quod si quem defectum habet voluntatis operatio, totus attribui debet voluntati, quæ si Deum in operando imitaretur, & tam perfectè ageret in suo ordine, quam Deus in suo, omnis navè expert operatio ejus existeret. Vide S. Doctorem art. eod. ad 15.

ARTICULUS IV.

Quomodo, juxta S. Thomam, Deus physicè præmoveat causas tam liberas quam necessarias, ad operationes suas.

RESPONSIO I.

Sic Deus, juxta S. Thomam, physicè præmoveret causas necessarias ad agendum, ut eas ad unum physicè prædeterminet.

Prob. Ex commentar. in 2. Sent. dist. 25. quest. 1. art. 1. ad 3. ubi sic ait S. Doctor: *Deus operatur in omnibus, ita tamen quod in unoquoque secundum ejus conditionem: unde in rebus naturalibus operatur, sicut ministrans virtutem agendi, & sicut determinans naturam ad talem actionem.* Idem docet pluribus aliis locis. Ratio autem ejus est, ut patet ex verbis citatis, quia Deus præmoveret omnia secundum eorum conditionem & exigentiam. Unde cum causæ necessarie exigant ad unum determinari à causâ præmovenente & applicante eas ad agendum, quia habent virtutem agendi, quantum est ex se, ad unum determinatam; Deus sic eas ad agendum præmoveret & applicat, ut ad unum prædeterminet.

Obj. Causâ necessaria est ex se ad unum determinata,